

MADDE KULLANIM BOZUKLUĞUNDA DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜ VE ALGILANAN SOSYAL DESTEK: ANKSİYETE VE DEPRESYONUN ARACI ROLÜ

Bengü Yüzens¹, Murat Nihat Çolak¹, İnci Deniz Alkan¹, Selim Tümekaya¹

¹Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Denizli

Giriş: Bu çalışma madde kullanım bozukluğu olan bireylerde duygu düzenleme güçlüğü, algılanan sosyal destek ve bağımlılık şiddeti arasındaki ilişkide anksiyete ve depresyonun aracı rolünü değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Yöntemler: Çalışmaya, PAÜ AMATEM polikliniğine başvuran ve alkol veya madde kullanım bozukluğu tanısı olan 130 hasta dahil edilmiştir. Çalışmaya dahil edilen katılımcılara Bağımlılık Profil İndeksi (BAPİ), Duygu Düzenleme Güçlükleri Ölçeği (DDGÖ), Algılanan Sosyal Destek Çok Boyutlu Ölçeği (ASDÖ), Beck Anksiyete Envanteri (BAE) ve Beck Depresyon Envanteri (BDE) uygulanmıştır. Etik kurul tarih ve numarası: 26.01.2023/322930

Sonuçlar: DDGÖ toplam puanı ile BAPİ bağımlılık şiddeti arasındaki ilişkide anksiyetenin toplam dolaylı etkisi anlamlı bulunmuş ($p < 0.001$), ancak depresyonun toplam dolaylı etkisi anlamlı bulunmamıştır ($p = 0.730$). DDGÖ'nün BAPİ bağımlılık şiddeti üzerindeki toplam etkisi anlamlıdır ($p < 0.001$). Algılanan sosyal destek ve bağımlılık şiddeti arasındaki ilişkide depresyonun ($p < 0.732$) ve anksiyetenin ($p = 0.922$) toplam dolaylı etkisi anlamlı bulunmamış, ancak ASDÖ toplam puanının BAPİ bağımlılık şiddeti üzerindeki doğrudan etkisi anlamlı bulunmuştur ($p = 0.008$). ASDÖ toplam puanının BAPİ bağımlılık şiddeti üzerindeki toplam etkisi anlamlı bulunmuştur ($p = 0.026$) Ayrıca

DDGÖ'nün impuls alt ölçeğinin anksiyetenin aracı etkisiyle bağımlılık şiddetini arttırdığı bulunmuştur ($p = 0.019$).

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışmada alkol veya madde kullanım bozukluğu olan hastalarda duygu düzenleme güçlüğüne anksiyete aracılığıyla bağımlılık şiddetini arttırdığı, algılanan sosyal desteğin azalmasının ise depresyon veya anksiyetenin aracı etkisi olmadan doğrudan bağımlılık şiddetini arttırdığı bulunmuştur. Duygu düzenleme güçlüğüne ise sadece dürtüsellik boyutunun bu aracı ilişkide rol oynadığı saptanmıştır. Olumsuz duygular esnasında dürtüsel davranışları kontrol etmenin zor olması anksiyeteyi artırarak bağımlılığın şiddetini artırıyor olabilir ancak bu ilişkide depresyonun aracı bir rolü var gibi görünmemektedir. Bu sonuçlar, sosyal desteği artırmanın ve duygu düzenleme becerilerini geliştirmenin, bağımlılık şiddetini azaltmada önemli olabileceğini düşündürmektedir. Duygu düzenleme becerileri olmaksızın bireylerin anksiyete ile başa çıkma konusunda zorlanabilecekleri ve madde kullanımına yatkın hale gelebilecekleri öne sürülmektedir. Ek olarak sorumlu kuruluşların planlama süreçlerinde sosyal desteğin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için gerekli önlemleri alması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Madde kullanım bozukluğu, duygu düzenleme güçlüğü, sosyal destek